

บทที่ 8

บทสรุป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อทราบความเต็มใจจ่ายเพื่อโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวง จังหวัดสุโขทัย รวมทั้งเพื่อให้ทราบปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคม และปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายเพื่อโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวงดังกล่าว ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์จากครัวเรือนตัวอย่างจำนวน 300 ตัวอย่าง จากครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ และศึกษาครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับผลเสียจากโครงการฯ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์จากครัวเรือนตัวอย่างจำนวน 50 ตัวอย่าง เก็บข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 – มกราคม พ.ศ. 2551 หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อให้สามารถตอบวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

8.1 สรุป

8.1.1 ครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับประโยชน์จากโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวง

ครัวเรือนตัวอย่างการวิจัยส่วนใหญ่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชาย (ร้อยละ 53.0) และมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 40.28 ปี จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ 8.15 ปี ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.0) มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับน้อยกว่าปริญญาตรี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.06 คน จำนวนปีที่อยู่อาศัยในชุมชนเฉลี่ยเท่ากับ 33.28 ปี โดยมีระยะห่างระหว่างแม่น้ำยมกับที่ตั้งครัวเรือนเฉลี่ยเท่ากับ 1,348.35 เมตร ครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.7) ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นอาชีพหลัก รายครัวเรือนได้เฉลี่ยเท่ากับ 100,340.10 บาท/ปี/ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ยเท่ากับ 6.21 ไร่ ซึ่งพื้นที่ถือครองดังกล่าวเป็น โฉนด (ร้อยละ 95.3) และจะใช้ประโยชน์ที่ดินในการทำไร่และทำนา (ร้อยละ 70.0 และ 65.7) ตามลำดับ โดยจะปลูกยาสูบในฤดูแล้งและจะทำนาในฤดูฝนสลับกันไป สำหรับแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรจะมาจากแม่น้ำยมและน้ำฝน (ร้อยละ 68.3 และ 37.0) ตามลำดับ

ปัญหาที่พบในด้านการเกษตรกรรม คือ ปัญหาน้ำท่วม และขาดแคลนน้ำทำการเกษตรเฉพาะในฤดูแล้ง (ร้อยละ 87.0 และ 78.3) ตามลำดับ คราวเรือนตัวอย่างได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมเป็นระยะเวลามากกว่า 20 วันขึ้นไป โดยครัวเรือนตัวอย่างจะมีการเคลื่อนย้ายสิ่งของขึ้นไว้บนที่สูงและวางกระสอบทรายกั้นน้ำซึ่งเป็นกิจกรรมป้องกันน้ำท่วม (ร้อยละ 84.3 และ 83.0) ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่จะได้รับความเสียหายจากการต้องสูญเสียรายได้จากปัญหาน้ำท่วมมากที่สุด โดยสูญเสียรายได้ มากกว่า 15,000 บาท (ร้อยละ 39.7) เนื่องจาก เมื่อเกิดน้ำท่วมน้ำจะไหลเข้าท่วมพื้นที่ทางการเกษตรเป็นเวลานานจึงส่งผลกระทบต่อพืชผลทางการเกษตรอย่างมาก ซึ่งครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.3) ยังคงกังวลว่าในอนาคตจะเกิดปัญหาน้ำท่วมอีก

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับความเต็มใจจ่ายเพื่อโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวง ครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 94.3) มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวง ซึ่งส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ด้านการจ่ายเงินเพื่อโครงการอื่นๆมาก่อน (ร้อยละ 58.0) โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.33) เห็นด้วยกับโครงการฯและส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.67) ยินดีที่จะบริจาคเงินเพื่อโครงการฯ

สาเหตุที่ครัวเรือนตัวอย่างตัดสินใจบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนโครงการฯ ได้แก่ เชื่อในความสามารถในการกักเก็บน้ำของโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมา คือ เชื่อในความสามารถของโครงการฯที่จะปล่อยน้ำเพื่อการเกษตรกรรมในช่วงฤดูแล้ง คิดเป็นร้อยละ 27.07 ส่วนสาเหตุที่ไม่เต็มใจจ่าย ได้แก่ เห็นว่าการดำเนินโครงการฯเป็นหน้าที่ที่รัฐบาลต้องรับผิดชอบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.76 รองลงมา คือ เพราะเห็นว่าการดำเนินโครงการฯเป็นหน้าที่ที่รัฐบาลต้องรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 31.34 ครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59.7) มีความเห็นว่าเมื่อโครงการฯดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วจะสามารถแก้ปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้งได้มาก และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 96.67) เห็นว่าจะได้รับประโยชน์เพิ่มจากการดำเนินโครงการฯ คือ มีน้ำใช้ทางการเกษตรในฤดูแล้ง และบรรเทาปัญหาน้ำท่วม (ร้อยละ 51.0 และ 34.0) ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 49.3) เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรเป็นผู้ที่ประสานงานเกี่ยวกับเงินดังกล่าว และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 45.7) เห็นว่าถ้าค่าธรรมเนียมไม่สูงเกินไปก็ยินดีที่จะจ่ายเพื่อโครงการฯ

ในขณะที่ครัวเรือนตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวมาตรการป้องกันน้ำท่วมและภัยแล้งเป็นอย่างดี เช่น การฟื้นฟูคุณภาพลุ่มน้ำที่สำคัญต่างๆ การขยาย และขุดลอกแม่น้ำยมในตัวเมืองสุโขทัย การลดการกัดเซาะของหน้าดินและพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของต้นน้ำและการเสริมความมั่นคงของ

แม่น้ำยมด้วยตั้งคองกริต สำหรับทัศนคติต่อโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวง ส่วนใหญ่เห็นว่าโครงการฯเป็นประโยชน์กับเกษตรกรดูแล้งมากที่สุด รองลงมา คือ คราวเรือตัวอย่างต้องการข้อมูลมากกว่านี้ในกรณีที่มีการจ่ายจริง

8.1.2 คราวเรือตัวอย่างที่ได้รับผลเสียจากโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวง

คราวเรือตัวอย่างที่ได้รับผลเสียจากโครงการฯนั้นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 52.0) มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย เท่ากับ 53.70 ปี หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 58.0) ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 58.0) มีสถานภาพโสด ซึ่งครัวเรือนจะมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย เท่ากับ 3.5 คน และอาศัยอยู่ในชุมชนเฉลี่ย เท่ากับ 51.10 ปี ครัวเรือตัวอย่างจะประกอบอาชีพทางการเกษตรมากที่สุด รองลงมา คือ รับราชการ (ร้อยละ 58.0 และ 22.0) ตามลำดับ โดยรายได้เฉลี่ย เท่ากับ 137,220 บาท/ปี/ครัวเรือน มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย เท่ากับ 30.52 ไร่ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 98.0) เป็นโฉนดทั้งสิ้น ครัวเรือตัวอย่างส่วนใหญ่มีภาวะหนี้สินและไม่มีใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 44.0 และ 56.0) ตามลำดับ และ พบว่า มีเงินออมและไม่มีเงินออมใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 56.0 และ 44.0) ตามลำดับ โดยครัวเรือตัวอย่างไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรใดๆเลย

สำหรับการรับรู้ข่าวสารของครัวเรือตัวอย่างเกี่ยวกับโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวงนั้น ครัวเรือตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 96.0) มีการรับรู้ข่าวสารทำให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการฯเป็นอย่างดี เนื่องจาก ครัวเรือตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โดยตรง ซึ่งสาเหตุที่ครัวเรือตัวอย่างเห็นว่าควรจะมีการดำเนินโครงการฯ คือ ช่วยบรรเทาปัญหาน้ำท่วมมากที่สุด รองลงมา คือ ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าและน้ำไม่เพียงพอเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง (ร้อยละ 50.0 เท่ากัน) โดยครัวเรือตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92.0) คาดว่าน่าจะได้รับการประโยชน์เพิ่มขึ้นจากการดำเนินโครงการฯในด้านบรรเทาปัญหาน้ำท่วมมากที่สุด รองลงมา คือ บรรเทาภัยแล้ง (ร้อยละ 60.0 และ 18.0) ตามลำดับ ซึ่งครัวเรือตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือกับภาคีรัฐบาลในการดำเนินโครงการฯ โดยครัวเรือตัวอย่างต้องการให้ภาคีรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ คือ จ่ายเงินชดเชยให้มากกว่ามูลค่าที่ดินปัจจุบันมากที่สุด รองลงมา คือ หาที่อยู่อาศัยและที่ทำกินให้ใหม่ (ร้อยละ 70.0 และ 10.0) ตามลำดับ ซึ่งครัวเรือตัวอย่างมีหลักการประเมินความเสียหายจากการดำเนินโครงการฯ คือ ควรมีการจ่ายเงินก่อนการดำเนินโครงการฯมากที่สุด รองลงมา คือ ควรจ่ายเงินชดเชยที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์มากกว่า

ที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ (ร้อยละ 48.0 และ 44.0) ตามลำดับ ซึ่งครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84.0) สูญเสียรายได้จากการสูญเสียที่ดินน้อยกว่า 50,000 บาท/ไร่

8.2 สรุปผลวิเคราะห์ข้อมูล

การสรุปผลวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามลำดับวัตถุประสงค์การวิจัยอันได้แก่ สรุปผลการวิเคราะห์มูลค่าความเต็มใจจ่ายเพื่อโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวง ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจ่าย และสรุปผลการวิเคราะห์มูลค่าความเต็มใจยอมรับค่าชดเชยเพื่อโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สำหรับผลการศึกษาจากการประมาณค่าแบบจำลอง Censored Regression Model ด้วยวิธี Maximum Likelihood Estimation (MLE) จากผลการศึกษา ในแบบจำลองที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยความเต็มใจจ่ายของความเต็มใจจ่ายเพื่อโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวง เท่ากับ 248.34 บาท/ครัวเรือน/ปี ค่ามัธยฐานความเต็มใจจ่าย เท่ากับ 234.11 บาท/ครัวเรือน/ปี ซึ่งมูลค่าความเต็มใจจ่ายรวม (Total WTP) ของครัวเรือนที่มีต่อโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวง มีค่าประมาณ 5.28 ล้านบาท/ปี

การศึกษาค่าความเต็มใจจ่ายในครั้งนี้เกิดอคติขึ้นจากการมี Strategic bias, Payment vehicle bias และ Information bias ซึ่งอคติต่างๆเหล่านี้มีผลทำให้การศึกษามีความไม่สมบูรณ์มากเท่าที่ควร ซึ่งอคติที่มีผลทำให้การศึกษาก่อเกิดความไม่สมบูรณ์มากที่สุด คือ strategic bias คือ การที่ผู้ถูกสัมภาษณ์คาดว่าคำตอบที่ให้นั้นจะมีอิทธิพลต่อการนำผลของการตอบคำถามไปใช้ เช่น การที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ต้องการที่จะให้เกิดโครงการฯอาจจะประเมินมูลค่าความเต็มใจจ่ายน้อยกว่าความเป็นจริง

ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายเพื่อโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวง สรุปได้ว่า ค่าความเต็มใจจ่ายจะมีความสัมพันธ์ทางเดียวกับ ช่วงเวลาที่น้ำท่วม และช่วงเวลาที่เกิดภัยแล้ง นอกจากนี้ค่าความเต็มใจจ่ายมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ จำนวนเงินเริ่มต้น ซึ่งปัจจัยทั้งหมดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นอย่างน้อยร้อยละ 90

สำหรับการประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับค่าชดเชย (WTA) โดยอาศัยคำถามปลายเปิด (Open – Ended) พบว่า มูลค่าความเต็มใจยอมรับค่าชดเชยเฉลี่ย เท่ากับ 35,492 บาท/ไร่ มูลค่าความเต็มใจยอมรับค่าชดเชยต่ำสุด และมูลค่าความเต็มใจยอมรับค่าชดเชยสูงสุด เท่ากับ 3,750 และ 200,000 บาท/ไร่ ตามลำดับ ตามลำดับ และมูลค่าความเต็มใจยอมรับค่าชดเชยรวม (Total WTA) ของครัวเรือน มีค่า ประมาณ 5.46 ล้านบาท

ส่วนการประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับค่าชดเชย (WTA) โดยอาศัยวิธีมูลค่าตลาด (Market Value) พบว่า มูลค่าความเต็มใจยอมรับค่าชดเชยเฉลี่ย เท่ากับ 32,790 บาท/ไร่ มูลค่าความเต็มใจยอมรับค่าชดเชยต่ำสุด และมูลค่าความเต็มใจยอมรับค่าชดเชยสูงสุด เท่ากับ 4,000 และ 155,000 บาท/ไร่ ตามลำดับ และมูลค่าความเต็มใจยอมรับค่าชดเชยรวมของครัวเรือน มีค่า ประมาณ 5.37 ล้านบาท

การศึกษาความเต็มใจยอมรับค่าชดเชยในครั้งนี้ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนตัวอย่างประมาณ 2-3 รายไม่ยอมให้สัมภาษณ์และไม่ยอมประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับค่าชดเชย ซึ่งอาจทำให้ การศึกษาในครั้งนี้เกิดอคติจากการมี Strategic bias คือ การที่ผู้ตอบคาดว่าคำตอบจะมีอิทธิพลต่อ การนำผลของการตอบไปใช้ เช่น ผู้ตอบไม่ต้องการให้มีโครงการดังกล่าวจึงอาจจะประเมินมูลค่า ความเต็มใจยอมรับค่าชดเชยสูงกว่าความเป็นจริง และอคติที่เกิดจาก Information bias คือ ผู้ตอบ ไม่ได้รับข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับสถานการณ์ดังกล่าวอาจทำให้ไม่สามารถที่จะประเมินมูลค่าความ เต็มใจยอมรับค่าชดเชยที่แท้จริงออกมาได้

8.4 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในเชิงนโยบาย

1. ผลการศึกษาในครั้งนี้ประมาณค่าเฉลี่ยของความเต็มใจจ่าย (mean WTP) เท่ากับ 248.34 บาท/ครัวเรือน/ปี โดยประมาณมูลค่าความเต็มใจจ่ายรวม (Total WTP) เพื่อโครงการแก้มลิงทุ่ง ทะเลหลวงได้ค่าประมาณ 5.28 ล้านบาท/ปี หรืออาจกล่าวได้ว่า ครัวเรือนตัวอย่างให้มูลค่าเพื่อ โครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวงที่ค่อนข้างสูงมากซึ่งมูลค่าดังกล่าวแสดงถึงประโยชน์ (Benefit) โดย ตรงที่ครัวเรือนตัวอย่างได้รับจากการที่มีโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวง

ดังนั้นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว คือ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมชลประทานที่ 4 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆสามารถดำเนินโครงการ

ดังกล่าวได้ด้วยต้นทุน (Cost) ที่น้อยกว่า 5.28 ล้านบาท/ปี ถือว่าเป็นการดำเนินการที่คุ้มค่าตามหลัก Cost – Benefit Analysis

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายเพื่อโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวง พบว่า ช่วงเวลาที่นำท่วม ช่วงเวลาที่เกิดภัยแล้ง และจำนวนเงินเริ่มต้น เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดความเต็มใจจ่ายเพื่อโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่ช่วงเวลาที่นำท่วม และช่วงเวลาที่เกิดภัยแล้งมีความสัมพันธ์ในทางบวก กล่าวคือ ยิ่งช่วงเวลาที่นำท่วมเพิ่มมากขึ้นครัวเรือนตัวอย่างจะมีความเต็มใจจ่ายสูงขึ้น เช่นเดียวกันยิ่งช่วงเวลาที่เกิดภัยแล้งเพิ่มขึ้น ครัวเรือนตัวอย่างจะมีความเต็มใจจ่ายสูงขึ้นเช่นกัน สำหรับยิ่งจำนวนเงินเสนอเริ่มต้นมากครัวเรือนตัวอย่างก็จะมีค่าความเต็มใจจ่ายน้อยลงด้วยเช่นกัน

ดังนั้นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว คือ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องสามารถพิจารณาจากช่วงเวลาที่นำท่วม และช่วงเวลาที่เกิดภัยแล้งในพื้นที่อื่นๆ เพื่อที่จะนำโครงการในลักษณะนี้ไปใช้เพื่อแก้ปัญหาทั้งน้ำท่วมและน้ำแล้งในพื้นที่อื่นๆต่อไป หากมีการพิจารณาว่ามีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ประสบปัญหาเช่นเดียวกับจังหวัดสุโขทัยซึ่งถือว่าการพัฒนาด้านโครงการสาธารณะของประเทศไทยอีกขั้นหนึ่ง

3. จากผลการศึกษาทัศนคติของครัวเรือนตัวอย่างต่อมาตรการป้องกันน้ำท่วมส่วนใหญ่ เห็นว่าการฟื้นฟูคุณภาพลุ่มน้ำที่สำคัญต่างๆมีความสำคัญมากที่สุด จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนตัวอย่าง พบว่า หากจะมีการส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ บนพื้นที่ต้นน้ำอันที่จะเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต้นน้ำของลุ่มน้ำยมและลุ่มน้ำที่สำคัญต่างๆ ควรเป็นกิจกรรมที่ดำเนินถึงผลกระทบต่อคุณภาพของทรัพยากรน้ำเป็นอันดับแรก เช่น การควบคุมการใช้สารเคมีทางการเกษตร ทั้งนี้อาจมีการส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก ปลูกป่า เพื่อลดการชะล้างพังทลายของหน้าดินหรือการส่งเสริมการใช้สารชีวภาพเพื่อลดการใช้สารเคมีในพื้นที่ต้นน้ำ เป็นต้น

8.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

1. การศึกษารั้งนี้ได้ทำการศึกษาความเต็มใจจ่ายกับครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับประโยชน์ในพื้นที่ 3 ตำบลเท่านั้นหากจะมีการดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวงขึ้นจริง ควรมีการศึกษากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในตำบลอื่นๆด้วย เพื่อทราบความเป็นไปได้ในการรวบรวมเงินบริจาคเพื่อโครงการดังกล่าว

2. ในการประชุมกลุ่มเป้าหมายนั้น ควรเลือกบุคคลที่มีความรู้ในด้านนั้นๆและควรประกอบไปด้วยบุคคลที่มีหน้าที่ควรรับผิดชอบและสถานภาพในชุมชนที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้ทราบสถานการณ์และสภาพปัญหามากที่สุด อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดจำนวนเงินเริ่มต้นที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ที่สามารถนำมาใช้ได้จริงมากที่สุด

3. การสร้างแบบสัมภาษณ์ ควรมีการทดสอบแบบสัมภาษณ์ของผู้เก็บข้อมูลก่อนการเก็บข้อมูลจริง เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่มีคุณภาพและรูปแบบการถามที่มีความเข้าใจตรงกันมากที่สุดในการสัมภาษณ์ครัวเรือนตัวอย่างนั้น ส่วนการสัมภาษณ์ควรมีการอธิบายถึงสถานการณ์ที่สมมติขึ้นอย่างละเอียด เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน นอกจากนี้ไม่ควรมีข้อจำกัดทางด้านเวลา เพื่อให้ผู้ตอบมีเวลาในการพิจารณาและตัดสินใจอย่างถูกต้องที่สุด

4. หากมีการนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มน้ำหรือพื้นที่อื่น ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้อีกครั้งเนื่องจากในแต่ละพื้นที่มีสภาพปัญหาและเงื่อนไขที่แตกต่างกันออกไป

5. การศึกษาขั้นต่อไปจากส่วนนี้ ควรมีการประเมินมูลค่าความเต็มใจจ่ายเพื่อการดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งทะเลหลวงด้วยวิธีอื่นควบคู่กันไปด้วย เพื่อใช้เป็นตัวตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผลที่ได้ อย่างไรก็ตามการศึกษารั้งนี้เป็นจุดเริ่มต้นในทางที่ดีในการนำเอาวิธีการประเมินมูลค่าแบบ CVM ใช้ในงานด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมอันจะนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมต่อไป

8.6 ข้อจำกัดในการศึกษา

ผลจากการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้ได้จากวิธีการประเมินมูลค่าโดยการสัมภาษณ์ประชาชน โดยตรง (Contingent Valuation Method) ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า มีปัญหาเรื่องของความน่าเชื่อถือของผลการศึกษาที่ได้ทำให้ต้องมีวิธีการหรือขั้นตอนการศึกษาที่ยุ่งยากซับซ้อนและใช้ระยะเวลาในการศึกษาที่นานมากเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่มีความน่าเชื่อถือที่เพียงพอจะต้องใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์ห้อย่างน้อย 600 ตัวอย่างขึ้นไป ซึ่งถ้ามีข้อมูลมากขึ้นเท่าใดก็จะทำให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วย แต่ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้จำนวนตัวอย่างในการวิเคราะห์เพียง 300 ตัวอย่าง เนื่องจากต้องพบกับข้อจำกัดในด้านงบประมาณและระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ดังนั้น จึงมีผลทำให้ผลที่ได้จากการศึกษาบางส่วนไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ตัวอย่างเช่น ปัจจัยจำนวนเงินเสนอเริ่มต้นซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ผู้วิจัยได้พยายามทำการสำรวจและศึกษาถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้เกิดความแม่นยำมากที่สุดเพื่อให้ผลการศึกษาที่ได้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด

นอกจากนี้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์มูลค่าความเต็มใจจ่ายในรูปรายปี ซึ่งค่าเฉลี่ยความเต็มใจจ่ายที่ได้มีค่าใกล้เคียงกับ 200 บาท/ครัวเรือน/ปี หรืออยู่ระหว่าง 150 – 250 บาท/ครัวเรือน/ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาหลายๆด้าน ดังนั้น ในการศึกษารั้งต่อไปน่าจะศึกษาการประเมินมูลค่าความเต็มใจจ่ายโดยการสัมภาษณ์มูลค่าความเต็มใจจ่ายแบบรายเดือน ซึ่งอาจจะทำให้ค่าเฉลี่ยความเต็มใจจ่ายแตกต่างกันออกไป